

הלכות תשובה פרק י

א. אל יאמר אדם הריני עושה מצוות התורה ועוסק בחכמתה, כדי שאקבל הברכות הכתובות בתורה או כדי שאזכה לחיי העולם הבא; ואפרש מן העברות שהזהירה תורה מהן, כדי שאנצל מן הקללות הכתובות בתורה או כדי שלא אכרת מחיי העולם הבא.

ב. אין ראוי לעבד את ה', על דרך זו: שהעובד על דרך זו, הוא עובד מיראה; ואינה מעלת הנביאים, ולא מעלת החכמים. ואין עובד את ה' על דרך זו, אלא עמי הארץ והנשים והקטנים, שמחנכין אותן לעבד מיראה, עד שתרכבה דעתן ויעבדו מאהבה.

ג. העובד מאהבה, עוסק בתורה ובמצוות והולך בנתיבות החכמה לא מפני דבר בעולם, לא מפני יראת הרעה, ולא כדי לירש הטובה: אלא עושה האמת, מפני שהוא אמת; וסוף הטובה לבוא בכלל.

ד. ומעלה זו היא מעלה גדולה עד מאוד, ואין כל חכם זוכה לה. והיא מעלת אברהם אבינו, שקראו הקדוש ברוך הוא אוהבו לפי שלא עבד אלא מאהבה. והיא המעלה שצונו בה הקדוש ברוך הוא על ידי משה רבנו, שנאמר "ואהבת, את ה' אלהיך, בכל-לבבך ובכל-נפשך, ובכל-מאדך" (דברים ו,ה). ובזמן שיאהב את ה' אהבה הראויה, מיד יעשה כל המצוות מאהבה.

ה. וכיצד היא האהבה הראויה: הוא שיאהב את ה' אהבה גדולה יתרה רבה, עזה עד מאוד, עד שתהא נפשו קשורה באהבת ה', ונמצא שוגה בה תמיד כאלו חולי האהבה, שאין דעתם פנויה מאהבת אותה אשה שהוא שוגה בה תמיד, בין בשכבו בין בקומו, בין בשעה שהוא אוכל ושותה. יתר מזה תהיה אהבת ה' בלב אוהביו, ושוגים בה תמיד, כמו שצונו, "בכל-לבבך ובכל-נפשך" (דברים ו,ה; דברים י,ב; דברים לו,). והוא ששלמה אומר דרך משל, "כי-חולת אהבה, אני" (שיר השירים ב,ה); וכל שיר השירים משל הוא לענין זה.

ו. אמרו חכמים הראשונים, שמא תאמר הריני למד תורה בשביל שאהיה עשיר, בשביל שאקרא רבי, בשביל שאקבל שכר בעולם הבא; תלמד לומר, "לאהבה את-ה'" (דברים יא,ג; ועוד) כל שאתם עושים, לא תעשו אלא מאהבה.

ז. ועוד אמרו חכמים, "במצותיו, חפץ מאד" (תהילים קיב,א) "במצותיו", ולא בשכר מצותיו. וכן היו גדולי החכמים מצוים לנבונני תלמידיהם ומשפיליהם ביחוד, אל תהיו כעבדים המשמשים את הרב על מנת לקבל טובה; אלא היו כעבדים המשמשים את הרב על מנת שלא לקבל כלום אלא מפני שהוא הרב, ראוי לשמשו: כלומר, עבדו מאהבה.

ח. כל העוסק בתורה כדי לקבל שכר, או כדי שלא תגיע עזרו פרענות הרי זה עוסק בה שלא לשמה. וכל העוסק בה לא ליראה, ולא לקבל שכר, אלא מפני אהבת אדון כל הארץ שצוה בה הרי זה עוסק בה לשמה. ואמרו חכמים, לעולם יעסק אדם בתורה, אפלו שלא לשמה שמתוך שלא לשמה, בא לשמה.

ט. לפיכך כשמלמדין את הקטנים ואת הנשים וכלל עמי

הָאָרֶץ, אֵין מְלֻמָּדִין אוֹתָן אֶלֶּא לַעֲבֹד מִיָּרָאָה וּכְדִי לְקַבֵּל שְׂכָר, עַד שֶׁתִּרְבֶּה דַּעְתָּן וַיִּתְחַכְּמוּ חֲכָמָה יִתְרָה, מְגַלִּין לָהֶן רַז זֶה מַעַט מַעַט; וּמִרְגִּילִין אוֹתָן לַעֲנִין זֶה בְּנַחַת, עַד שֶׁיִּשְׁיַגּוּהוּ וַיִּדְעוּהוּ וַיַּעֲבֹדוּ מֵאֲהָבָה.

י. דְּבַר יְדוּעַ וּבְרוּר שְׂאִין אֲהֵבַת הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְשֶׁרֶת בְּלִבּוֹ שְׁלֹאֲדָם, עַד שֶׁיִּשְׁגָּה בָּהּ תָּמִיד כָּרְאוּי וַיַּעֲזֹב כָּל שְׂבָעוֹלָם חוּץ מִמָּנָה כְּמוֹ שֶׁצָּוָה וְאָמַר "בְּכָל-לִבְבְּךָ וּבְכָל-נַפְשְׁךָ" (דְּבָרִים ו,ה; דְּבָרִים י,יב; דְּבָרִים ל,ו): אֶלֶּא בִּדְעָה שֶׁיִּדְעָהּ. וְעַל פִּי הַדְּעָה עַל פִּי הָאֲהָבָה אִם מַעַט מַעַט, וְאִם הִרְבֵּה הִרְבֵּה.

יא. לְפִיכֵךְ צָרִיךְ הָאָדָם לִיַּחַד עֲצָמוֹ לְהַבִּין וּלְהַשְׁפִּיל בְּחֻכְמוֹת וּתְבוּנוֹת הַמוֹדִיעִין לוֹ אֶת קוֹנוֹ כְּפִי כּוֹחַ שֵׁישׁ בְּאָדָם לְהַבִּין וּלְהַשִּׁיג, כְּמוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ בְּהִלְכוֹת יִסּוּדֵי הַתּוֹרָה.

בְּרִיךְ רַחֲמָנָא דְּסִיעֵן. נִגְמַר סֵפֶר רֵאשׁוֹן, בְּעֶזְרַת שְׂדֵי. וּמִנִּין פְּרָקִים שְׁלֹסָפֶר זֶה, שֶׁשָּׂא וְאֶרְבָּעִים פְּרָקִים: הִלְכוֹת יִסּוּדֵי הַתּוֹרָה, עֲשָׂרָה פְּרָקִים; הִלְכוֹת דְּעוֹת, שְׁבַעַת פְּרָקִים; הִלְכוֹת תְּלֻמוֹד תּוֹרָה, שְׁבַעַת פְּרָקִים; הִלְכוֹת עֲבוּדָה זָרָה, שְׁנַיִם עֶשֶׂר פְּרָקִים; הִלְכוֹת תְּשׁוּבָה, עֲשָׂרָה פְּרָקִים.